

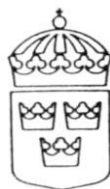
Motion till riksdagen

1986/87:Ub92

Lisbet Calner m. fl. (s)

Fortsatt decentralisering inom högskolan

(prop. 1986/87:127)

Mot.
1986/87
Ub92-96

I proposition 1986/87:127 föreslås att medel för lokala och individuella linjer samt enstaka kurser skall anslås direkt till varje universitet och högskola. I och med denna ytterligare decentralisering jämt förslag om förändring av styrelserna för universitet och högskolor bortfaller, enligt propositionen, behovet av särskilda regionstyrelser. Även nu gällande regionindelning med sex högskoleregioner föreslås avskaffas. Regionstyrelserna har i dag huvuduppgifterna att dels fördela medel för lokala och individuella linjer samt enstaka kurser, dels ge underlag för högskolepolitiken i regionalt avseende. Uppgiften att ge underlag för utbildningsplaneringen i stort föreslås överförd till högskoleenheterna i samarbete med bl. a. länsstyrelserna. Den nya organisationen föreslås införd fr. o. m. 1 juli 1988. I övrigt redovisas i propositionen, att regeringen avser låta utreda hur en enhetlig ledning av högskoleutbildningen i Blekinge skall åstadkommas fr. o. m. läsåret 1988/89. Högskoleenheterna i Stockholm bör få i uppdrag att svara för högskoleutbildningen på Gotland. Därmed får de två län som i dag saknar högskoleenhet en permanent organisation för högskoleutbildningen inom länet.

I propositionen framhålls och betonas högskolornas regionala betydelse i framtiden. Avvecklingen av regionstyrelserna kommer enligt propositionen att ge ett ökat länsansvar för de regionala högskolorna. Det är mot bakgrund härav angeläget att regeringen utreder frågan om ledningen av högskoleutbildningarna i Blekinge och på Gotland, vilka båda saknar egen högskola.

Vad som i propositionen föreslås synes vara en bra lösning för flertalet län. Dock finns anledning hysa viss oro för situationen i Fyrstadsregionen, dvs. Trollhättan, Vänersborg, Uddevalla och Lysekil, samt kommunerna i norra Bohuslän och Dalsland. Bakgrunden härtill redovisas i det följande.

Fyrstadsregionen har i dag ett befolkningsunderlag på ca 236 000 invånare. Befolkningsmässigt kan Fyrstadsregionen jämföras med ett genomsnittslän. Näringslivet domineras av en mycket expansiv industriell verksamhet. Utöver storstadsregionerna finns bara ett fåtal industriområden i landet som är jämförbara i storlek. Fyrstadsregionen är den enda större region i sitt slag i landet som saknar egen högskola. Det kan i sammanhanget noteras att 1968 års utbildningsutredning föreslog att en högskola skulle anordnas i regionen. Dock blev beslutet ej i enlighet med utredningens förslag.

Fyrstadsregionen är en naturlig planeringsregion för såväl utbildning

som andra aktiviteter, t. ex. kommunikationer och arbetsmarknad. De gränser som gäller för Fyrstad följer nämligen de naturliga närings-ekonomiska gränserna i regionen. I kraft av sin storlek och struktur samt som följd av att Fyrstadsregionen omfattar delar av två län intar regionen en särställning som är viktig att beakta när det gäller både planeringen av högskoleutbildningar och anordnandet av en enhetlig ledning för dessa utbildningar. De decentraliserade högskoleutbildningar (dessa redovisas i ett senare avsnitt) som nu anordnas i Fyrstad organiseras genom fem olika högskolor och universitet, detta som följd av regionens läge. Högskolan i Borås, som är regional högskola för Älvsborgs län, svarar för mindre än 10 % av högskoleutbildningarna. De utgångspunkter som redovisas i proposition 1986/87:127 om att varje län skall ha en regional högskola och att denna skall ha huvudansvaret för decentraliserade utbildningar i länet är sålunda ej tillämpliga i Fyrstadsregionen. Det förhållandet att en stor volym av decentraliserade högskoleutbildningar skall anordnas i samarbete med fem olika högskolor ställer särskilda krav på planering och ledning. En egen högskola skulle självfallet underlätta och förenkla såväl planerings- som ledningsarbetet.

För att klara ovannämnda frågor finns i Fyrstad sedan 1976 en högskolekommitté med företrädare för kommuner och landsting. Dessutom finns ett utbildningsråd med representanter för regionstyrelsen för Göteborgs högskoleregion, de båda länsstyrelserna och länsarbetsnämnderna, Västsvenska Handelskammaren, näringslivet och de fackliga organisationerna. Sedan 1 juli 1986 finns dessutom inrättat ett särskilt kansli, som har att svara för det praktiska planerings-, informations- och ledningsarbetet. Med tanke på den långa tid högskolekommittén fungerat finns i regionen en mycket stor erfarenhet av utbildningsplanering.

Vad gäller högskoleutbildningarna i Fyrstad kan konstateras, att dessa utvecklats i sådan takt att underlag nu finns för en egen mindre högskola. Under början av 1980-talet fanns endast enstaka kurser och omfattningen var 75-80 årsstudieplatser. Innevarande läsår finns såväl enstaka kurser som ett antal linjer och omfattningen har ökat till totalt 188 årsstudieplatser. Läsåret 1987/88 kommer att anordnas ett tiotal enstaka kurser och åtta linjer med en total omfattning av 287 årsstudieplatser. Sammanlagt torde nästa läsår finnas 400-450 högskolestuderande i Fyrstad.

I sammanhanget kan nämnas att Fyrstad läsåret 1987/88 kommer att starta en påbyggnadslinje på fyraårig teknisk linje. Såvitt kan utläsas av årets budgetproposition torde denna typ av högskoleutbildningar komma att utökas i framtiden. Eftersom både Trollhättan och Uddevalla har fyraåriga tekniska linjer bör det bli aktuellt att i framtiden anordna ytterligare högskoleutbildningar av detta slag i dessa båda kommuner.

I den strukturplan för högskoleutbildningar i Fyrstad som utarbetats av regionstyrelsen för Göteborgs högskoleregion framhålls att "på längre sikt bör vi kunna räkna med att den statliga högskoleverksamheten i Fyrstadsregionen fått en självständig form som egen högskola". I planen förordas fortsatta satsningar på teknik (inkl. miljövård och havsteknik) samt ekonomi. För att skapa en bredare bas och öka differentieringen bör enligt planen

på sikt tillföras utbildningar inom utbildningssektorn.

Det kan här omnämnas att länsstyrelserna i Älvsborgs län samt Göteborgs och Bohus län i en gemensam skrivelse 1987-04-03 till regeringen hemställt att regeringen uppdrar åt UHÄ att snarast möjligt utarbeta förslag till en fastare organisation för högskoleverksamheten i Fyrstadsregionen med inriktning på att skapa en egen högskola i Fyrstad. Näringslivet i Fyrstad avser att under april månad tillskriva och uppvakta utbildningsdepartementet i samma ärende.

Sammanfattningsvis finns anledning anförda följande.

Förslaget om avveckling av regionstyrelserna förutsätter att en högskola skapas i Fyrstad. Detta med hänsyn till den särställning Fyrstadsregionen intar när det gäller storlek, struktur och läge samt de speciella förhållanden som råder där beträffande utbildningsbehov etc. Ansvariga för högskoleutbildningarna i Fyrstad är för närvarande Göteborgs universitet, Chalmers tekniska högskola samt högskolorna i Karlstad, Skövde och Borås. Härutöver gäller att kommunerna i Fyrstad finansierar kostnader för lokaler och utrustning. Näringslivet har dessutom gått in med avsevärda bidrag. Högskolekommittén och dess kansli svarar för planering, samordning, information och ledning. Högskolekommittén lägger varje år fram förslag till regionstyrelsen i Göteborg, som fördelar medel för högskoleutbildningar i Fyrstad. En fastare organisation och ledning i form av en egen högskola skulle självfallet underlätta det arbete som bedrivs i dag och som förutsätts kunna utvecklas i framtiden.

Avvecklingen av regionstyrelserna kan med nuvarande ledningsorganisation i Fyrstad komma att förorsaka problem när det gäller medelstilldelning till utbildningar i regionen. Avsaknaden av egen högskola får till följd att utbildningsplaneringen blir direkt avhängig ovannämnda fem högskolors inställning till att bidra ekonomiskt till utbildningarnas anordnande. En egen högskola skulle medföra ett eget budgetansvar och därmed helt andra förutsättningar för kontinuitet och god planering.

Hemställen

Mot bakgrund av det anförda hemställs

att riksdagen hos regeringen begär att en utredning skall tillsättas med uppgift att utreda hur en fastare organisation och enhetlig ledning av högskoleutbildningen i Fyrstad bör åstadkommas.

Stockholm den 21 april 1987

Lisbet Calner (s)

Wivi-Anne Radesjö (s)

Rune Johansson (s)

Lennart Nilsson (s)

Mot. 1986/87

Ub92